

TÜRK TABİPLERİ BİRLİğİ

ESKİŞEHİR ORMAN YANGINI İNCELEME RAPORU

ESKİŞEHİR ORMAN YANGINI İNCELEME RAPORU

1. GİRİŞ	3
2. ARKA PLAN	4
2.1. Ormanı Nasıl Tanımlamalıyız?	4
2.2. Orman Yangınları	6
3. YÖNTEM	9
Eskişehir Orman Yangını Saha Çalışmaları Programı	9
4. ESKİŞEHİR ORMAN YANGINI SAHA İNCELEMESİ NOTLARI	10
4.1. Eskişehir Orman Yangını Genel Bilgilendirme	10
4.2. Eskişehir Orman Yangınları Müdahale Sırasında Yaşananlar	11
4.3. Afet Risk Azaltma Yaklaşımıyla Eskişehir Orman Yangınlarına Yönelik Saha Notları	13
5. DEĞERLENDİRME	15
6. SONUÇ	19
7. ÖNERİLER	20
Kaynakça	22

ÖZET

Elinizdeki Eskişehir Orman Yangını İnceleme Raporu, 2025 yazında Türkiye'nin birçok ilini etkileyen yangınların sebeplerini yalnızca iklim değişikliğine, küresel ısınmaya indirgemeyen, sosyoekolojik bir çerçeveden değerlendirmektedir. Çalışmada, orman yangınlarını afete dönüştüren sebepler, aynı zamanda sağlığın toplumsal ve siyasal belirleyenleri de sayılabilecek orman yönetimi, mülkiyet rejimleri, emek ilişkileri ve kentleşme dinamikleri gibi toplumsal koşullar olarak ele alınmıştır. Orman yangınları Türkiye bağlamındaki 2B uygulamaları, orman köylüsü nüfusunun gerilemesi ve madencilik-enerji yatırımları, yerleşim alanlarının ormanlara nüfuz etmesi gibi dönüşümler göz önünde bulundurulmuştur.

Eskişehir yangınında (Seyitgazi-İhsaniye hattı) yaklaşık 715 hektar verimli devlet ormanı etkilenmiş; beşi orman işçisi, beşi STK gönüllüsü olmak üzere 10 müdahale görevlisi yaşamını yitirmiş, yaklaşık 20 kişi yaralanmıştır; Sarıcaova köyü tedbiren tahliye edilmiştir. Saha notlarında; kurumlar arası koordinasyon eksikliği, belediye itfaiyelerinin sürece sınırlı dahil edilmesi, iletişim kesintileri, yetersiz hava araçları ve ekipman, personel açığı ve mevsimselleşme, dinlenmesiz sevk, usta-çırak aktarımının aşınması, kişisel koruyucu donanım (KKD) yetersizlikleri ve zayıf erken uyarı-izleme kapasitesi gibi sistemik sorunlar tespit edilmiştir. Ayrıca bu sorunları oluşturan özelleştirilmiş elektrik dağıtımında bakımların ötelenmesi, yerel kapasiteyi dışlayan merkezileşme ve ormanda enerji-madencilik kolaylaştıran düzenlemeler gibi koşullandıran süreçler ve orman politikası birikim rejimi ilişkisi gibi yapısal zemin arasında bağ kurulmaya çalışılmıştır.

Yapısal sorunlara odaklanmayan, politika dönüşümünü içermeyen parçalı iyileştirmelerin yeni felaketleri önlemeye ve işçi sağlığını, toplumsal sağlığı korumaya yetmeyeceği ortaya konularak bu doğrultuda geliştirilen önerilerse, tepki olarak değil riski azaltmaya odaklanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Orman Politikaları, Eskişehir Orman Yangını, Yangınlarda İşçi Sağlığı

1. GİRİŞ

2025 yaz ayları orman yangınlarının ülkenin dört bir tarafını işgal etti. Tekirdağ'dan Şırnak'a kadar çıkan orman yangınlarında can kayıpları yaşandı, binlerce insan tahliye edilmek zorunda kaldı, yerleşim yerleri yangınlardan etkilendi. Afet haline gelen orman yangınlarıyla ilgili neredeyse yapılan tüm açıklamalarda; iklim değişikliği gerçeğine yönelik oluşturulması gereken politikalar, artan ortalama sıcaklıklarla daha da riskli hale gelen orman yangınlarına karşı artırılması gereken önlemler yerine iklim değişikliği gibi sorumlusu olmayan sebeplere indirgendi. Ancak doğada yaşanan bir olay kendinden menkul afete dönüşemez. Afet toplumsal bir olaydır ve doğa olayının toplumla olan ilişkisi bunu afete dönüştürebilir¹. Bu çalışmada da orman yangınlarını afete dönüştüren toplumsal sonuçlar ve yangınların

¹ TTB, (2025), Şubat 2023 Depremleri 30. Ay Değerlendirme Raporu, https://www.ttb.org.tr/userfiles/files/ttb_ses_subat2023depremleri_30ayraporu.pdf, Ss:16.

çıkmasını sağlayan toplumsal sebepler üzerinde durularak bunların sağlığa etkileri değerlendirilmiştir.

2025 yazı Türkiye’de orman yangınlarının toplam bilançosu henüz belli değildir. İzmir’de yerleşim yerlerini etkileyen, şehir merkezi sınırına kadar yangınlar; Hatay’da yerleşim yerlerini etkileyen, konutların boşaltılmasına sebep olan, Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi’ni neredeyse etkileyen; Eskişehir’de 10 kişinin hayatına mal olan yangınların ve toplam büyüklüğü ve etkilediği kişiler, toplumsal sonuçları, sağlık üzerindeki etkileri belli değildir ancak sebepleri ortadadır. Orman politikasındaki eksikliklerden, işçi sağlığındaki ihmallere kadar uzanan bu sorunlar yumağının iyi analiz edilmesi yanan orman alanlarının yönetilmesi ile gelecekteki yangın risklerinin doğaya, insana, topluma zarar vermemesi için çok önemlidir.

Bu bakış açısı ile çalışmamızda arka planda orman yangınlarının ve sağlığa etkilerinin nedeni olarak kapitalist üretim tarzının ormanlarla olan ilişkisi ve yangınlar tartışılmış, ardından saha incelemesi yöntem ve aktarılan bilgiler, gözlemler ve notlar yangına müdahaledeki eksiklikler, ihmaller, kusurlar olarak sıralanmıştır. Eskişehir orman yangınlarına yönelik sahadan edinilen etmenler değerlendirilmiştir.

2. ARKA PLAN

2.1. Ormanı Nasıl Tanımlamalıyız?

Orman sözcüğü, ağaç topluluklarının bulunduğu geniş bir alanı çağrıştırmaktadır². Ağaçlarla kaplı olmasından dolayı görece yaban hayat, vahşi doğa gibi çağrışımları da beraberinde getiren bu tanımlama; orman sözcüğünün zihinde canlandırdığı şeyi anlatmak için yeterli olsa da, toplumla önemli bir ilişki içerisinde olan ormanı tanımla gücünde değildir. Çeşitli ülkelerdeki resmi orman tanımları incelendiğinde *“bitki örtüsünün niteliği ve nicel özellikleri, bitki örtüsüyle kaplı arazinin büyüklüğü ve örtü yoğunluğu, bu arazilerin yönetim biçimi, tarım hayvancılık gibi faaliyetlerle ilişkisi, kültürdeki konumu”* gibi nitelikler üzerinden tanımlandığı görülmektedir³. Lund ve Kayacan⁴ yayımlanmış orman tanımlarını, kullanım adetleriyle birlikte 4 genel başlıkta gruplandırmaktadır: 1- Örtü (942 tanımlama), 2-Kullanım (420 tanımlama), 3-İdari (143 tanımlama), 4-Arazi kabiliyeti (Biom, ekosistem, ekolojik vb.) (92 tanımlama). Türkiye’deki tanımlarınınsa *“Türkiye’deki orman tanımları arazi örtüsünden arazi kullanımına ve oradan da idari birime doğru şekil değiştirdiğini”* belirtmektedirler. Devlet merkezli tanımlamalar, ağaç topluluğu yaklaşımından daha işlevsel olsa da, doğal bir varlık olan ormanın asıl tanımlanması gereken bağlamı toplum ve ilişkilene biçimi eksik kalmaktadır.

Doğal olanın öz nitelikleri ve bunların toplumla ilişkilene biçimlerini ortaya koymak, ormanın ne olduğunu anlamada anahtar rolündedir.

² <https://sozluk.gov.tr/i>, Erişim Tarihi: 13.08.2025

³ https://efi.int/sites/default/files/files/publication-bank/2018/tr_88_annex1.pdf, Erişim Tarihi: 13.08.2025

⁴ Lund, H.G., Kayacan, B. (2014), “Orman Nedir? Tanımlar Farklı Sonuçlar Doğurur Türkiye Örneği”, Avrasya Terim Dergisi, S:2, C:1, Ss: 9-16. (S.10)

Çağlar⁵ barındırdıkları “ekolojik sistemlerle” birlikte ormanı, birbirini koşullandıran dört olguyla tanımlamaktadır:

“Orman ekosistemleri, birbirleriyle yönü ve şiddeti zamana ve ortama göre değişebilen ilişkiler içinde bulunan, sonsuz sayıda alt sistemden oluşmuş, canlı sistemlerdir.

Orman ekosistemleri, varlığı ve yokluğu ile nitelik ve niceliği cins, tür, sınıf ayrımı yapmaksızın, tüm canlıları etkileyebilen varlıklardır.

Orman ekosistemleri, doğrudan ve dolaylı etkileri, doğrudan ve dolaylı olarak etkilenmesi herhangi bir mülkiyet biçimi ve sınırıyla sınırlandırılmayan oluşumlardır.

Dolayısıyla, orman ekosistemleri tüm canlıların ve bu arada da tüm insanların ortak varlıklarıdır.”

Bu tanımlama biçimi ormanı; ilişki halindeki ekosistemler bütünü olarak ağaçlık alan sınırlarının da ötesine taşımakta ve mülkiyet ve bundan kaynaklanan haklar ile toplumsal bağlamı kazandırmaktadır.

Bu noktada orman tanımlaması için üç nitelik ortaya çıkmaktadır:

1. İnsan yerleşmeleriyle de ilişkili ekosistemler bütünü,
2. Yönetiş alanı,
3. Mülkiyet ilişkileriyle tabiatıyla üretim tarzıyla, doğal kaynağa dönüşen bir varlık.

Ormanı tanımlarken bu üç niteliğin kullanılması, ormanların yönetiliş biçimini oluşturduğundan yangınların çıkış biçimlerinden, söndürme çalışmalarındaki sorunlara, yangınlardaki işçi cinayetlerinden ve daha birçok yapısal sorunun dünyadaki ve Türkiye’deki nedenlerini ortaya koymaktadır.

Şöyle ki; sonsuz sayıda alt ekosistem barındıran orman, toplumla da aynı ekolojik ilişki içerisindedir, bir metabolizmanın unsurlarından ikisidir. 19. yüzyılda ormanların özel mülkiyete konu olmaya başlamalarıyla birlikte toplumla olan geleneksel ilişkileri altüst olmaya başlamıştır. Almanya’da 1840’larda ormana yönelik geleneksel olarak nesillerdir kullandıkları bir hak sebebiyle tutuklanan köylüler hapishanelerdeki insanların büyük çoğunluğunu oluşturmaktaydı⁶. Ormandan kuru ağaç dalları toplanmasının hırsızlık statüsünde sayılması, bu suçun cezasını belirlerken “*Ne kadar ağaç çalındı?*”, “*Çalınan ağaçlar kırılıp yere mi düşmüştü, yoksa kesilmiş miydi?*”, “*Bir kısmı yanmış olan ağaçların toplanması da hırsızlık mıdır?*”, “*Orman bekçilerinin belirttiği hırsızlık yapılan ağaç miktarına güvenilemez çünkü o da köylüdür!*” gibi tartışmaların yer aldığı eyalet meclisindeki tartışmalar ilgi çekicidir⁷. 19. yüzyıl ortalarında dünyaya paralel olarak Osmanlı’da ormanlar bir yönetim alanı olarak konumlandırılmış, halkın ormanla olan ilişkisinde bazı kısıtlamalara gidilmiştir. Düzenlemelerle özellikle orman içlerinde veya kıyısında yaşayan halkın ormanla olan ilişkisi düzenlenmeye çalışılmıştır. Cumhuriyet dönemine miras olarak kalan günümüze kadar devam eden orman köylülüğü de bu dönüşümün ürünüdür. Orman köylülüğü ile birlikte Anayasa’ya kadar taşınan orman vasfını

⁵ Çağlar, Y.(2012), 2Bcileştirebildiklerimizden misiniz?, TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Yayınları: Ankara, s.17

⁶ Foster, J. B., (2012), Marksist Ekoloji, Kalkedon Yayınları: İstanbul, s:164.

⁷ Marx, K. ve Engels, F. (1975), Collected Works, International Publishers: New York, s:224-263.

yitirmiş arazi konusu da Cumhuriyet tarihinin neredeyse tamamında ormancılık meselesinin merkezini oluşturmuştur⁸.

2B konusu orman sayılacak ve sayılmayacak araziler ile orman köylülüğünün konumu üzerinden 1930'lu yıllardan itibaren, dönemin siyasi ve ekonomik konjonktürüne göre neredeyse sürekli gündemde kalmıştır. Ancak 2009 yılında, orman vasfını yitiren arazilerin orman köylüsü dışındakilere satışı olarak kamuoyuna yansıyan düzenlemeyle birlikte konu çokça tartışılır hale gelmiştir. Bu düzenlemenin Türkiye'deki sermaye birikim rejimiyle doğrudan ilişkili olarak kentleşmenin merkezi konuma yükselmeye başladığı 1980'ler ve kırılma yaşadığı 2000'lerin ürünü olarak kaydedilebilir. 1980 yılında ülke nüfusunun %20,6'sını oluşturan orman köylülerinin 1990'da %16,4'e, 2000'de %11,27'ye, 2019 yılındaysa %8,38'e düştüğü görülmektedir⁹. Ülkedeki en yoksul kesim olarak tanımlanan orman köylülerinin nüfusundaki bu azalış kimi mecralarda olumlu gösterilse de, yükselen refah değil köy alanlarının yok olması tabiatıyla mülksüzleşme ve kentleşmenin vahşi biçimde ülkedeki her yere sirayet etmesiyle ilgilidir. Aslında orman ve kent ile bir tampon bölge konumunda olan orman köylülerinin azalması, diğer yandan da 2B üzerinden orman arazilerinin doğrudan insan yerleşmelerine dahil edilmesi, ormanın içerisine kentsel alanların sirayet etmesi, günümüzdeki yangınları koşullandıran durum olarak karşımıza çıkmaktadır¹⁰.

2.2. Orman Yangınları

Yangına dair genel teknik tanımlama; yanıcı madde (yakıt), oksijen, tutuşma sıcaklığı (ısı) şeklindeki üç bileşenin (bazı kaynaklar tutuşturucu etken başlığında bir unsur daha eklemektedir) bir arada bulunmasıyla gerçekleşen olay şeklindedir¹¹. Bu tanımlamadaki ısı yaz aylarında kendiliğinden oluşurken, oksijen zaten açık hava olmasından kaynaklı ortamda bulunmaktadır. Sadece yakıt olarak tanımlanan yanıcı madde ormanlarda yer alan ağaç, kuru otlar, kozalak, çam iğnesi gibi organik materyallerdir. Uluslararası literatürde doğrudan orman yerine vahşi, yaban karşılığına denk gelen “wild” kelimesiyle ifade edilen orman yangınlarına yönelik Birleşmiş Milletler (BM) Afet Risk Azaltma Ofisi (UNDRR) ayırt edici

⁸ Çağlar, Y.(2012), 2Bcileştirebildiklerimizden misiniz?, TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Yayınları: Ankara, s.19

⁹ Atmış, E. (2020), Orman Köyleriyle Orman Mahalleleri Arasındaki Sosyo-Ekonomik Farklılaşmanın Yarattığı Fırsatlar, Bartın Orman Fakültesi Dergisi, S: 22, C: 3, Ss.1004-1013.

¹⁰ Orman yangını literatüründe en sık vurgusu yapılan konulardan birisi “Wildland Urban Interface” orman içine giren veya büyük ölçüde etkileşime girmiş kentsel alanları kastetmektedir. Gürsoy'un bu kavramın orman yangınlarının temel nedenlerine yönelik bilgilendirmesi ve kavram için önerdiği “Orman İçi-Bitişiği Yerleşim Yeri” çevirisi çok önemlidir.

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı açıklamasına göre 26 haziran 3 temmuz arası meydana gelen 576 orman yangının 331'i orman dışı alanda başlayıp ormana sirayet etmiştir

(Gürsoy, U. (2023), Orman Yangınlarından Korunma Rehberi Ve Yangına Dayanıklı Bitkiler Atlası, Türk Tabipleri Birliği Yayınları: Ankara (E-Kitap), s: 21. <https://www.iletisim.gov.tr/turkce/haberler/detay/ulkemiz-genelinde-meydana-gelen-orman-yanginlarina-iliskin-son-durum-hakinda-bilgilendirme>, Erişim Tarihi: 05.09.2025)

¹¹ Eron, Z. (2025), Orman Yangınları ve Mücadele Yöntemleri, https://www.ogm.gov.tr/icanadolu/yayinlarimiz-sitesi/Yayinlarimiz/El%20Kitaplar%C4%B1/El%20Kitab%C4%B1_4_Orman%20Yang%C4%B1nlar%C4%B1%20ve%20M%C3%BCcadele%20Y%C3%B6ntemi%20Muhtelif_Yayinlar_Serisi-56.pdf, Erişim Tarihi: 20.08.2025.

özellikler olarak; yakıt türü, yangın türü, yangın davranışı ve emisyon, zamansal ve mekânsal özellikleri sıralamakta ve insan faaliyetleri sebebiyle oluştuğunu vurgulamaktadır¹².

Türkiye’deyse bu genel tanımlaya ek olarak orman olarak tanımlanan alanlar veya bunlara yakın yerlerdeki yangınlar orman yangını olarak kabul edildiği görülmektedir¹³. Bir alanın ekolojik niteliğinin yanında hukuki olarak da orman şeklinde tanımlanması müdahale edecek birimi ve yetkilerini belirlemektedir. Ulusal mevzuattaki bu köşeli duruma karşın Türkiye’nin eş başkanlığını yürüttüğü BM Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), Orman Yangınları Çalışma Grubu’nun yürüttüğü çalışmalarda yangınlara yönelik önlemlerde sürekli katılımın güçlendirilmesi vurgusu yer almaktadır. Türkiye’deki orman yangınlarının anlaşılması, önlenmesi, zararlarının en aza indirilmesi için bu çelişkili durumu anlamak anahtar roldedir.

Avrupa Yangın Enstitüsü tarafından hazırlanan “Akdeniz’de Orman Yangınlarının Önlenmesine Yönelik Temel Öneriler Raporu”nda Orman Genel Müdürlüğü de görev almıştır. Genel olarak raporun yangınları da bir afet olarak gördüğü ve bu doğrultuda risk yönetimine öncelik verdiği görülmektedir. Raporda en ilgi çekici tespitlerden birisi; *“Yangın önleme politikalarına yönelik en büyük tehditlerden biri, yangın söndürme politikalarından kopukluk ve bunun tersi durumudur.”*¹⁴ Müdahale konusunu tamamen üretilcek politikalara bağlı gören bu yaklaşım, ne yazık ki Türkiye özelinde yaşanan afetlerdeki en büyük sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca yangın yönetimindeki risk değerlendirmeleri için “sosyoekolojik dinamiklerin değerlendirilmesi, kırılganlık analizi, sosyoekonomik özellikler” bakılmasının gerekliliğini vurgulayan raporda yangın yönetimi için *“Özellikle farklı örgütsel düzeylerde, coğrafi ölçeklerde ve ağlar arasında aktör katılımının ve işbirliğinin sağlanması; yerel bağlam ve değerlerin incelenmesi; orman yangını riskine uyum ve öngörünün farklı biçimlerinin dikkate alınması”* uyarısında bulunmaktadır¹⁵. Yangına müdahaleyi öncesindeki politikalara bağlayan, politika oluşturmadaysa toplumu hem etkilenen hem de sürecin öznesi olarak planlamaya dahil eden, yerel yönetimlerin rolünü öne çıkaran bu raporu hazırlayanlardan Orman Genel Müdürlüğü’nün Türkiye’deki uygulamaları nasıl bu bakışı açısından çok uzak bir yerde konumlandırabiliyor?

Türkiye uluslararası çalışmalarda katılım üzerinden yangın politikası geliştirirken, içeride belediye-orman müdürlüğü yetki alanı tartışmalarına sıkışmıştır. Bu tartışmaların elbette idari sorunlar ve ihmallerle ilişkisi vardır. Sorunlar, kamu hizmetlerindeki dönüşümün sonucudur. Tıpkı deprem tartışmalarında olduğu gibi, orman yangınlarının da güncel siyaset ve idari sorunlarla ilişkisi, idarenin bilgi eksikliğinden veya kaynak eksikliğinden değil; imkan olmasına rağmen uygulamaya koyamadığı, yapısal engellerin olduğunun göstergesidir. Örneğin; Türkiye’deki sermaye birikim rejimi kentlerin meta niteliğini o kadar öne çıkarmıştır ki, depreme karşı önleme aracı olan kentsel dönüşümde metalaşmanın aracı haline gelmiştir. Aynı biçimde ormanlara yönelik yürütülen koruma çalışmaları da adeta orman yangınlarını kaçınılmaz hale getiren uygulamalara dönüşmüştür. Hal böyle olunca

¹² UNDRR(2025), Defination: Wildfire, <https://www.undrr.org/understanding-disaster-risk/terminology/hips/en0205>, Erişim Tarihi: 20.08.2025.

¹³ Orman Yangınlarının Önlenmesi Ve Söndürülmesinde Görevlilerin Görecekları İşler Hakkında Yönetmelik, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/3.5.712520.pdf>, Erişim Tarihi: 20.08.2025.

¹⁴ EFI, (2023), Key Recommendations on Wildfire prevention in the Mediterranean, <https://efi.int/sites/default/files/files/publication-bank/2023/Recommendations%20on%20Wildfire%20Prevention%20in%20Mediterranean%202023.pdf>, Erişim Tarihi: 22.08.2025, s.20.

¹⁵ Age, s.15-21

meta olarak ormanlar veya meta üretim sistemine katkı sağladıkları sürece ormanlar korunur hale gelmektedir. Ne yazık ki orman yangını sorunu liyakat sisteminin gerektiği biçimde kurulması, yangın söndürme uçağı sayılarının artırılması gibi acil yapılması gereken düzenlemelerle bile nihai çözüme kavuşturulamayacak bir boyuta ulaşmış durumdadır.

Türkiye’de idari alan olarak tanımlandığını belirttiğimiz ormanların bu tanımlamadan kaynaklı olarak güncel verilerinde de sorunlar yaşanmaktadır. FAO ve Orman Genel Müdürlüğü verilerinde orman miktarı Türkiye’de her yıl artış göstermektedir¹⁶(2024 itibarıyla 23,4 milyon hektar). Ancak sadece 2015-2024 arasındaki on yılda 257.622 hektar ormanın yandığı, 100 bin hektarın 2B sürecinde işlevsizleştiği bilgisine; 3. Köprü ve bağlantı otoyolu, havalimanları, otobanlar, maden sahaları vb. gibi mega projelerle(!) yok olan orman alanları eklendiğinde, toplam orman alanındaki artışın idari bir çalışma olarak orman varlıklarının kayda geçirilmesi çalışması olduğu görüşüne sebep olmaktadır¹⁷. Orman tanımlamasına bağlı orman miktarındaki artış gibi durumlar, ormansızlaşmaya sebep olan birikim stratejilerinin üzerini örtmektedir.

Ekolojik kriz tartışmaları bağlamında ormansızlaşma, sağlık açısından çok önemli bir yer tutmaktadır. Orman ekosistemlerindeki bozulma ve ormansızlaşmaya dayalı artan ısı bilişsel faaliyetler ve ruh sağlığı, işçi sağlığı, kardiyovasküler rahatsızlıklar gibi birçok sağlık sorununu etkilemektedir. 2001-2020 yılları arasında tropikal bölgelerdeki ormansızlaşmanın yereldeki 345 milyon insanın hayatını etkilediği; yılda yaklaşık 28 bin, toplamdaysa (araştırma tarih aralığında) 500 bin kişinin hayatını kaybetmesiyle ilişkili tutulmaktadır¹⁸. Doğrudan yaşamı tehdit eden ormansızlaşmanın Türkiye’de sağlık üzerindeki doğrudan etkilerine yönelik bilgi çok kısıtlıdır. Ancak yangınlarla bir yüzü gözüken ormansızlaşmanın nedenleri de sermaye birikim stratejileridir.

İzmir’de gerçekleşen yangınlarda resmi açıklama olarak kayda düşen sebep “elektrik hatları” olmuştur¹⁹. Bu durumu doğrudan sebep olarak kabul etmek yerine “*Elektrik hatlarından kaynaklı yangın niye oluşur?*” sorusu sorulduğunda karşımıza değişen kamu hizmetleri sunumu çıkmaktadır. Neoliberal stratejiyle özel sektöre devredilerek önemli bir birikim enstrümanı haline gelen kamu hizmetlerinden birisi de elektrik dağıtım hizmetidir. Fayda-maliyet ilişkisinde sağlanan bu hizmet için gerekli olan yenileme, iyileştirme vb. yatırımlarına ilgili firma tarafından yapılmaması ve bunun denetlenmemesi yangınlara yol açmasını ortaya çıkarmaktadır²⁰. Yani birikim stratejisi yangının oluşmasına sebebiyet vermektedir. Aynı sebep kendini yakın dönemde kabul edilen 7554 sayılı yasada göstermektedir. Yasa ile birlikte maden ve enerji yatırımları eksenin orman, zeytinlik gibi doğal varlıkların büyük kayıplar yaşayacağı basında çokça tartışılmakta, sivil toplum

¹⁶ <https://fra-data.fao.org/assessments/fra/2020/TUR/home/overview>,
<https://www.ogm.gov.tr/tr/ormanlarimiz/Turkiye-Orman-Varligi>, Erişim Tarihi: 03.09.2025.

¹⁷ <https://csb.gov.tr/6-soruda-2b-sureci-bakanlik-faaliyetleri-41661>,
<https://www.ormancilardernegi.org/Yangin>, Erişim Tarihi: 04.09.2025. Atmış, E. (2021), Türkiye’de Ormansızlaşmanın boyutları. https://www.emo.org.tr/ekler/fad231b6d81e033_ek.pdf?dergi=1268, Erişim Tarihi: 03.09.2025.

¹⁸ Reddington, C. L., vd. (2025), Tropical Deforestation is Associated With Considerable Heat-Related Mortality, “Nature Climate Change”, S:15, Ss. 989-996.

¹⁹ <https://www.bbc.com/turkce/articles/c3r9vvyldggo>, Erişim Tarihi: 04.09.2025.

²⁰ <https://halktv.com.tr/makale/bu-atesin-sorumlusu-faturna-soyguncusu-elektrik-cetesi-952250>, Erişim Tarihi: 04.09.2025.

tarafından yasaya karşı bir muhalefet geliştiği görülmektedir²¹. Bu tartışmalar ve mücadelelerin yanında yasanın komisyonda belirtilen gerekçesi ormanlar başta olmak üzere doğa ve sermaye ilişkisinin ne boyuta geldiğini göstermektedir. Yasadan önce çevresel etki değerlendirmesi (ÇED) onayı alınmadan orman izni, vasıf değişikliği, arazi edinimi gibi izinlere başvuru yapılamamaktaydı, yasayla değiştirilen bu durum için “... ÇED kararı sürecinde geçen süre, sayılan diğer izinlerin de işlem süresini uzatmaktadır. Bu durum da yatırımların hayata geçmesinde gecikmelere sebebiyet vermektedir²²” gerekçesi gösterilmektedir. Sermayenin hızını önceleyen bu bakış açısı orman politikasının ne olduğunu göstermekte, önümüzdeki süreçte de yaşanacak yangınların adeta habercisi olmaktadır.

3. YÖNTEM

Eskişehir Orman Yangını Saha Çalışmaları Programı

İzmir ve Hatay orman yangınları sırasında Türk Tabipleri Birliği (TTB) Afetlerde Sağlık Hizmetleri Yönetimi Akademisi (ASHYA), TTB Olağandışı Durumlarda Sağlık Hizmetleri (ODSH) Kolu, İzmir Tabip Odası, Hatay Tabip Odası, Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası (SES) Genel Merkezi ve SES Hatay Şubesi’nin katılımıyla koordinasyon toplantıları yapılmıştır. Varsa saha ihtiyaçlarının tespit edilerek dayanışma sağlanması ve orman yangınlarına yönelik bilimsel bilginin üretilmesi amacıyla düzenlenen toplantılarda dört başlık öne çıkmıştır: İşçi sağlığı, sosyal hizmet, hastane afet planlaması ve toplumsal sağlık. Yangının yol açtığı ekolojik yıkıma girilmemiştir. Bu başlıklar önceliğinde orman yangınının sağlıkla ilişkisine yönelik yangın değerlendirme formu hazırlanmış, bu form üzerinde çalışmalar devam ederken Eskişehir orman yangını yaşanmıştır. Eskişehir ilinde meydana gelen orman yangınlarında beş orman işçisi ile beş STK gönüllüsünün yaşamını yitirmesi üzerine; kayıpların neden ve sonuçlarını değerlendirmek, alınması gereken önlemleri ortaya koymak, olası ihmalleri tespit etmek ve yerelde yapılan iş ve işlemleri yerinde incelemek amacıyla çalışma yapılmıştır.

Eskişehir-Bilecik Tabip Odası, TTB ve SES eşgüdümüyle çalışma yürütülmüştür.

Saha çalışması öncesi hazırlıklar ağırlıklı olarak TTB ve SES eşgüdümünde gerçekleştirilmiş; Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB), Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK), belediyeler ve Ormancılar Derneği ile iletişime geçilmiş, orman yangınlarına yönelik literatür gözden geçirilmiştir. TTB ODSH Kolu tarafından orman yangınlarına yönelik hazırlanan raporlar, yayınlar ve açıklamalar bir araya getirilerek toparlanmıştır. İzmir ve Hatay yangınları sonrası hazırlanan ve üzerinde çalışılan değerlendirme formu yeniden gözden geçirilmiş ve yukarıda adı geçen kurumlar ile iletişime geçilerek Eskişehir orman yangını özelinde doldurulmaya çalışılmıştır. Bu aşamada Eskişehir

²¹ <https://bianet.org/haber/madencilige-olan-acan-yasa-tbmmde-adim-adim-geciyor-309549>, Erişim Tarihi: 05.09.2025

²² https://cdn.tbmm.gov.tr/KKBSPublicFile/D28/Y3/T2/DosyaKomisyonRaporunuVerdi/01166932-08c9-4414-9133-ddc70467ece0.pdf?TSPD_101_R0=08ffcef486ab2000eb6d7b629174852c06a0c6309e9c651759a89277f1d8bdacc666464c867a7a508890eae00143000053b071e45da3ad939054c1485ba9dca4e1554427db87fec0dcf204b48b2b42441bcf128ce4270a54ae0dbffafe3bde, Erişim Tarihi: 04.09.2025.

Tabip Odası, SES, KESK'e bağı dört sendika, Eskişehir Büyükşehir Belediyesi İtfaiye ve Afet İşleri daire başkanlıkları ve Seyitgazi Belediyesi ile yapılan görüşmelerde elde edilen bilgiler ile saha incelemesine dönük hazırlık tamamlanmıştır.

Saha çalışmasına TTB ASHYA, TTB ODSH Kolu, TTB İşçi Sağlığı ve İşyeri Hekimliği (İSİH) Kolu katılımıyla çalışma 30 Temmuz 2025 tarihinde yapılmıştır. Eskişehir-Bilecik Tabip Odası, SES Balıkesir Şubesi ve KESK'e bağı ilgili işkollarındaki Tarım ve Ormancılık Hizmet Kolu Kamu Emekçileri Sendikası (Tarım Orkam-Sen), Enerji Sanayi ve Maden Kamu Emekçileri Sendikası (ESM), Tüm Belediye ve Yerel Yönetim Hizmetleri Emekçileri Sendikası (Tüm Bel-Sen) yöneticileri ile birlikte Eskişehir-Bilecik Tabip Odası'nda toplantı düzenlenmiştir. Toplantıda mevcut yangına yönelik değerlendirmeler, orman yangınlarındaki koordinasyon, orman yangınlarında işçi sağlığı, emek ve demokrasi güçlerinin çalışmaları konusunda bilgi paylaşımı yapılmıştır.

Toplantının ardından Eskişehir Orman Bölge Müdürlüğü'ne ziyaret düzenlenmiş, geçmiş olsun ve başsağlığı dilenerek görüşmeler yapılmıştır.

Öğleden sonra Eskişehir Kent Konseyi ev sahipliğinde Büyükşehir Belediyesi Afet İşleri ve İtfaiye daire başkanlıklarının da katılımıyla bir toplantı yapılmıştır. Toplantıda kamu emekçileri sendikaları temsilcileri de katılmıştır. Yerel yönetimlerin orman yangınlarındaki ve afetlerdeki rolü eksenin bilgi paylaşımı yapılmıştır.

Ardından yangın bölgesi olan Seyitgazi ilçesine gidilmiştir. Belediye başkanına makamında yapılan ziyaret sonrası yangın sahasına gidilerek bilgi alınmıştır.

Çalışmalar sonrası Kırka/Kümbet Köyü'nde yangında hayatını kaybeden Tolunay Kocaman'ın ailesine taziye ziyaretinde bulunulmuştur.

Saha incelemesi sonrası Eskişehir-Bilecik Tabip Odası ve SES tarafından formda yer alan sorulara yanıtlar bulunmaya devam edilmiş, orman yangınından zarar gören işçiler ve aileleri ile görüşmeler yürütülmüş, konuya yönelik yürütülen tartışmalardan, raporlardan, medya aktivitelerinden bilgi alınmaya devam edilmiştir.

Saha incelemesini değerlendirmek için Eskişehir orman yangınına yönelik çalışmayı yürüten TTB, Eskişehir-Bilecik Tabip Odası, SES Genel Merkezi ve SES şubelerinin katıldığı iki çevrimiçi toplantı yapılmıştır.

Giriş bölümünde orman yangınlarının asıl sebeplerinin üretim tarzından kaynaklandığı; Türkiye özelindeyse 2B araziler, orman köylülüğü, idari birim olarak orman, doğal varlıkların metalaşması mekanizmalarıyla şeklindeki yansımalarla neoliberal birikim stratejileriyle olan ilişkisi belirtilmişti. Eskişehir'de yaşanan orman yangınları da bu bağlamdadır. 7 Temmuz tarihinde yürütülen saha çalışmasında elde edilen bulgular ve yapılan gözlemler bu çerçeveyi desteklemekle birlikte, orman yangınlarıyla ilgili görüngüleri de sonuçlar olarak ortaya koymuştur. Bu doğrultuda saha incelemesi notları ve ardından değerlendirmeye yer verilmiştir.

4. ESKİŞEHİR ORMAN YANGINI SAHA İNCELEMESİ NOTLARI

4.1. Eskişehir Orman Yangını Genel Bilgilendirme

Yangının başlama zamanı: 22.07.2025 günü sabah saatleri

Yanan bölge: Seyitgazi ilçesi, Fethiye Mahallesi yakınlarında başlayıp, Afyonkarahisar ili, İhsaniye ilçesi, Sarıcaova köyü yakınlarına kadar devam eden bir alan etkilenmiştir.

Yanan alan: 715 hektar orman alanı etkilenmiştir.

Yangından etkilenen kişi sayısı: Yangınla mücadele çalışmalarına katılanlardan 10 kişi hayatını kaybetmiş, biri ağır olmak üzere 20 kişi yaralanma nedeniyle çevre sağlık kuruluşlarında başvurmuştur. Yangın sahasına yakın yerleşim yerlerinden Sarıcaova köyü yanma tehlikesine karşı boşaltılmış ancak yangın yerleşim yerine ulaşmadan kontrol altına alındığından yaşayanlar tekrar köylerine dönmüştür. Bunun dışında yangın alanına yakın Eskişehir ilinden Fethiye ve Büyükyayla mahalleleri ile Afyonkarahisar ilinden Alanlı köyleri yerleşim alanlarında yaşayan vatandaşlar yangının yerleşim yerlerine gelme riski konusunda tedirginlik yaşamışlardır.

Etkilenen doğal alanın nitelikleri: Etkilenen alanın hemen tamamı verimli devlet ormanı niteliğindedir.

Biyokütle: Yangından etkilenen alanda plan verilerine göre 53.100 metreküp dikili ağaç zarar görmüştür.

4.2. Eskişehir Orman Yangınları Müdahale Sırasında Yaşananlar

- Yangın müdahale süreciyle ilgili kurumsal düzeyde “koordinasyonsuzluk, organizasyon yokluğu, kaos” gibi eleştiriler çokça kaydedilmiştir. Orman yangını için acil durum veya afet tanımının yapılmamış, uygun planların hazırlanmamış olması bu duruma sebep olarak gösterilmiştir.
- Kurumlar arası iletişim sorunu da müdahale aşamasındaki sorunlar arasında vurgulanmıştır. Özellikle belediyeler ve orman bölge müdürlüğü arasındaki iletişimin sorunlu olduğu belediyeler tarafından sıkça belirtilmiştir. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı’nın (AFAD) merkezi koordinasyon görevinde sorunların yaşandığı da “AFAD yokken her şey daha iyiydi” şeklinde belirtilmiştir.
- Telsiz, mobil ve uydu telefonlarının yangın sahasında yaklaşık 12 saat süreyle işlevsiz kaldığı belirtilmiştir (Ayrıca saha çalışmalarında ziyaret edilen yangın bölgesinde mobil şebekelerin çekmediği, cep telefonu iletişiminin olmadığı görülmüştür).
- Yangına havadan müdahalenin yetersiz olduğu da belirtilmiştir.
- Yangın alanına ulaşım sorunu olduğu belirtilmiştir.
- “On kişilik iş üç kişiden bekleniyor. Bitmeyince baskı, mobbing karşılaşıyor” vurgusuyla yetersiz personel planlaması ve mobbing olduğu belirtilmiştir. Ayrıca kadrolaşma ve taşeronlaşma sorunlarının da orman bölge müdürlüğündeki çalışma koşullarında ön planda olduğu sıkça belirtilmiştir. Mevsimlik olarak işe başlayanların iki ay çalıştırıp, duruma göre iş hakkını askıya alınabildiği belirtilmiştir.
- Yangına müdahale eden emekçilerin vardiyalarının çok uzun olduğu belirtilmiştir. Yorucu ve riskli olan yangına müdahale sırasındaki dinlenme koşullarının yeterli ve uygun olmaması, beslenme ve sıvı alınmalarına gereken özenin gösterilmemesi sorunları da kaydedilmiştir.
- “Tepe yangını biz görmüyorduk. Bize anons edilseydi, kaçardık” değerlendirmesi yapılmıştır.

- Deneyim eksikliği de sıkça vurgulanan bir durum olmuştur. Vefat eden işçilerden birinin iki ay önce göreve başlamasına karşın Akhisar ve İzmir yangınlarının ardından Seyitgazi’de görevlendirilmesi, diğer vefat eden iki orman işçisinin de iki yıldır çalışıyor olması bu duruma örnek olarak verilmiştir.
- Deneyim eksikliğinin diğer bir sonucu olarak da “orman alanın bilinmemesi” olarak belirtilmiştir. Coğrafyanın, hakim rüzgarların, yerleşim yerlerinin bilinmeden yangına müdahale edilmesinin kişi güvenliğini tehlikeye attığı belirtilmiştir.
- “*Dikim, söküme, yangın gibi işlerde iki, iki buçuk yıl çalışılır, yakın yangınlarda soğutma ile deneyim kazandırılırdı*” şeklinde deneyimin önemi vurgulanmıştır. Aynı doğrultuda yangın müdahale işinin eskiden “usta-çırak” sistemi üzerinden yürüdüğü, acemilerin önce eski çalışanların yanından deneyim kazandığı “*Beş yıl sadece hortum tutardık*” şeklinde belirtilmiştir.
- Müdahale sırasında temel güvenlik ve söndürme ilkelerinde de aksaklıklar olduğu belirtilmiştir. Yangına müdahale eden veya yakındaki araçların kaçış yönünde park edilmemiş olduğu, acil tahliye durumunda da kaos yarattığı belirtilmiştir. Ayrıca tepe yangınlarında iş makineleriyle yangın alanının etrafının açılması gerektiği, doğrudan söndürme için müdahale edilemeyeceği belirtilmiştir.
- Orman yangın müdahale işinin aslen usta-çırak ilişkisi olduğu görüşmelerde sıkça vurgulansa da, Uluslararası Ormancılık Eğitim Merkez Müdürlüğü’nün kurulmasıyla kapatılan Buca Eğitim Kampı’nın da önemi vurgulanmıştır²³.
- Yangına müdahalede normalde bir arazörde dört hortumcu, iki operatör (asil-deneyimli ve yedek) olması gerekirken; yangında bunun sağlanamadığı, yangına müdahale eden personel sayısında yetersizlik olduğu dile getirilmiştir.
- Yetersiz personel nedeniyle farklı bölgelerde görevlendirilen emekçilerin dinlenme süreleri dikkate alınmadan yangınlara müdahale etmesi için görevlendirildiği belirtilmiştir. Örneğin; yangına müdahale eden Afyon Sandıklı ekibinin (iki arazöz şoförü, üç işçi; bir deneyimli, dört yeni işe başlayan personel) İzmir yangınından hemen döndükten sonra buraya gönderildiği belirtilmiştir.
- Yangın müdahale havuzlarının yokluğu ile gözetleme kulelerinin eksikliği ve yetersizliği de belirtilmiştir.
- Hem müdahale hem de kişisel ekipmanlarla ilgili nitelik ve nicelik açısından sorunlar olduğu belirtilmiştir. Pil ile çalışan fenerlerin kısa sürede pillerinin bittiği, başka bir yangına müdahale sırasında kullanılan kıyafetlerin ıslandığı ve yedek olmadığı için Eskişehir’de kullanılamadığı, çok fonksiyonlu arazözlerin eğitimlerinin kısa tutulduğu (“*Arazözün 170 düğmesi var, bir ayda onun 70’i bile öğrenilemez*”) gibi pek çok sorun dile getirilmiştir.
- Üç çeşit gaz maskesi bulunduğu ancak bunların hangi amaçla ve nasıl kullanıldığı bilgisinin, eğitiminin verilmediği için kullanılmadığı belirtilmiştir.
- İş makinelerinin personele zimmetlendiği ve bu sebeple personelin yangın sırasında makineleri de kurtarmak için çabaladıkları belirtilmiştir.

²³ Sahadan elde edilen bu bilgi farklı çalışmalarda da dile getirilmiştir: Tarım Orman-İş (2025), Orman Yangınlarıyla Mücadele Raporu, <https://www.tarimorman-is.org/dosyalar/files/tarimormanissendikasi%28ormanyanginlariylemucadelaoru2025%29.pdf>, Erişim Tarihi: 15.09.2025

- Yangın sonrası yonga ve lif için planlanmış kesim için ihale çıkartıldığı, yangın bölgesinin rehabilitasyonu adına yapılan yegane çalışmanın bu olduğu belirtilmiştir.

4.3. Afet Risk Azaltma Yaklaşımıyla Eskişehir Orman Yangınlarına Yönelik Saha Notları

Orman yangınlarını ortaya çıkaran ortama yönelik saha incelemesi notları üç başlıkta ele alınmıştır: Yönetim-yönetmelik, emekçiler ve toplum.

Yönetim (Yönetmelik Sorunları)

- Yürütülen görüşmelerde ve toplantılarda kurumlar arası koordinasyon sorunu sıkça vurgulanmıştır. “*Hepimiz küsüz, küs kardeşleriz*” şeklinde koordinasyon sorunları ifade edilmiştir. Yangınlara hazırlık çalışmalarında Eskişehir Büyükşehir Belediyesi İtfaiyesi’nin “adeta yok sayıldığı” belirtilmiştir. Mayıs ayında yapılan “Orman Yangınları ile Mücadele Komisyon Toplantısı”na²⁴ referansla, toplantının orman yangınlarına yönelik risk azaltma, müdahale işlevlerinin düşük kaldığı vurgusu yapılmıştır.
- Saha çalışmalarında sıkça “yöneticilerde yetkinlik (liyakat) sorunu” olduğunun altı çizilmiştir.
- Yangın bölgesindeki çalışmada orman alanlarındaki kalıcı orman muhafaza memuru eksikliğinin büyük bir sorun olduğu dile getirilmiştir. Orman yangınlarının önlenmesine yönelik emek gücünü temsil eden bu kadro eksikliğinin yanında, gözetleme kulelerindeki teknolojik yetersizlikler, erken uyarı sistemlerinin olmaması veya eksikliği de belirtilmiştir.
- Olası büyük yangınlar için sadece yangın konusunda uzmanlaşmış bir “yönetim uzmanı”nın yetkili idarede istihdam edilmesinin gerekliliği ifade edilmiştir.
- Eskişehir orman yangını özelinde müdahale biçiminin yanlış olduğuna dikkat çekilmiştir. Mevcut durumda “orman denizi” olarak tanımlanan bölgedeki alevleri söndürmenin teknik olarak imkansız olduğu; bunun yerine yangına müdahalenin doğrudan alevleri söndürmek yerine belirli bir alan içerisinde tutarak can, mal ve orman kayıplarını en az seviyede olacak şekilde bir müdahale planı doğrultusunda hareket etmek gerekliliği belirtilmiştir.
- İdari alan olarak ormanlara yönelik parselleme, yol açma, temizleme, bakım gibi işlerin yürütülmediği veya yetersiz kaldığı söylenmiştir.
- Eskişehir Büyükşehir Belediyesi İtfaiyesi bağlamında orman yangınına yönelik müdahalede yetki sınırlılığına dikkat çekilmiştir. Sadece orman yangın söndürme ekiplerine su taşımaya daralmış bir görevlendirme olduğu belirtilmiştir.
- Helikopterle müdahale, arazöz, gibi yangın müdahalesi araçlarının yetersizliğinden hareketle ekipman sorunları aktarılmıştır.

²⁴ <https://www.ogm.gov.tr/eskisehirobm/duyurular-sitesi/Documents/eskisehir-ili-orman-yanginlari-ile-mucadele-komisyonu-karari-2025/Ekler.pdf>, Erişim Tarihi: 14.08.2025

- Saha çalışmalarında meteoroloji müdürlüğünün yangınlardan önce, aşırı ısınma ve yangınlar konusunda uyarı yazısı yayımladığı hatırlatılmış, ilgili yazıya yönelik aksiyon alınmadığı ifade edilmiştir.
- Saha çalışmalarında elektrik dağıtımı ile ilgili sorunlar da sıkça dillendirilmiştir. Özellikle İzmir Valiliği açıklaması sonrası yangın olsun olmasın elektrik nakil hatları, trafolar vb. dikkatler yoğunlaşmış ve genellikle gerekli yatırımların yapılmadığı gözlemleri sıkça ifade edilmiştir.

Emekçiler

- Gerekli eğitimlerin eksik olduğu; eğitimlerin uygulama yerine teorik olarak ve çok kısa bir sürede verildiği, ormanlara yönelik saha bilgisi (oryantasyon) eğitiminin yetersiz kaldığı sıkça vurgulanmıştır.
- Deneyimin büyük sorun olduğunun da altı çizilmiştir. Özellikle beş ay 29 günlük sözleşme süresiyle istihdam edilen emekçilerin yangın söndürme konusunda deneyim kazanmalarının zaten mümkün olmaması, deneyimli personellerin de emekli olduğu yeni personelin de saha tecrübelerinden yoksun kaldığı aktarılmıştır.
- Mevsimlik istihdam edilenlerle birlikte mevcut personelin işin büyüklüğünü karşılayamadığı, nicelik olarak da eksik kaldığı belirtilmiştir.
- Saha çalışmalarında orman işçileriyle ilgili dolaylı ve doğrudan mobbing konusu da sıkça ifade edilmiştir. Sendika baskısının (yandaş sendikalar dışındaki sendikalara üye olanlara yönelik baskılar, yine sendikal faaliyet nedeniyle geçici görevlendirme, sürgün vb. maruz kalma) yaşanan sorunların dile getirilmesini engellediği, mevsimlik veya sözleşmeli çalışanlar üzerinde işten çıkarma, bir sonraki sezon işe almama gibi söylemlerle baskı kurulduğu söylenmiştir.
- Saha çalışmalarında en çok vurgulanan konulardan biri de itfaiyenin meslek tanımının olmamasıdır. Belediyeye bağlı itfaiyeler için belirtilen bu durum, orman yangın söndürme ekipleri için de dile getirilmiştir.
- Çalışma koşulları ile ilgili olarak ekiplerin çalışma alanlarının devamlı değişmesi, personel yetersizliği sebebiyle emekçilerin farklı ve tanımadıkları bölgelerde görevlendirilmesi, farklı illerden gelen birimlerin eşgüdüm içinde çalışamaması, çalışma ve dinlenme saatlerinin birbirine girmesi sorunları sıralanmıştır.
- İşçi sağlığına yönelik yapılması gereken eğitim ve kontrol gibi zorunlulukların kağıt üzerinde kaldığı; önlemlerin göstermelik tutulduğu, özellikle KKD konusunda çok ciddi sorunların olduğu aktarılmıştır.
- Sağlık emekçilerinin KKD olmadan yangın bölgesinde çalıştıkları belirtilmiştir.
- Yangına müdahalede bulunan birçok işçiye oksijen verildiği bilgisi paylaşılmıştır ancak hem bu işçiler hem de farklı bir konuda iş kazası bildirimine erişilememiş, yangına bağlı olarak yaralanan, ilkyardım desteği gören işçi, STK gönüllüsü veya halktan birisine ait kayda, bilgiye erişilememiştir.
- Yangında hayatını kaybeden gönüllüler, AFAD'da arama-kurtarma akreditesi olan bir STK'nin üyeleridir. Teknik olarak arama-kurtarma alanında çalışan bu gönüllülerin yangına müdahale için mi sahaya geldiği, sahaya kendi istekleriyle mi geldiği, yoksa kurum tarafından mı çağrıldıkları bilinmemektedir.

Toplum

- Saha çalışmalarının tamamında “orman köylülüğü” konusu sıkça gündeme gelmiştir. Orman köylülüğünün bitirilmesi, büyükşehir belediye sınırlarının il idari sınırları olması ile orman ve toplumun ekolojik ilişkisinin bittiği; bu sebeple de hem ormanların toplum tarafından sahiplenilmesi hem de korunmasının zarar gördüğü belirtilmiştir.
- Ormanların herkese açık hale getirilmesi önemli bir konudur. Madencilik, yeni yerleşim bölgeleri, tarım alanları için ormanların yok edilmesi, ormanlık bölgelere insan hareketliliğinin artmasına yol açmıştır.
- Yangın söndürme faaliyetlerine katılan halkın belirli bir koordinasyonla değil, tamamen başıboş şekilde olduğu belirtilmiştir.

5. DEĞERLENDİRME

Orman yangınlarının genellikle doğrudan nedenleri (kimin yaktığı vb.) ve sonuçları (ne kadarlık bir alanın yandığı vb.) şeklindeki bir bakış açısıyla analiz edildiği görülmektedir. Ne kadar alanın yandığı, nasıl müdahale edildiği, zararın ne olduğu ve bu yangının kim tarafından çıkarıldığı merkezi tartışma olmaktadır. Ne yazık ki yangının çıkmaması için alınması gereken önlemler, düzenlemeler, toplumsal sebepler ve sonuçlar örtülmektedir. Eskişehir orman yangınları dahil tüm orman yangınları için kök nedenlerin ortaya konması, bu nedenlerin ürettiği etmenlerin analiz edilmesi ve sürecin neden olduğu sonuçların konumlandırılması önemlidir. Çalışmada yapılan bu üçlü analiz çerçevesi, Eskişehir özelinde elde edilen bulguların orman yangınlarının önlenmesine yönelik işlev kazanması amacını taşımaktadır²⁵. Değerlendirmelerde aşağıdaki akış takip edilmiştir: Yangınlar bir durum olarak değil, süreç olarak ele alınmış; yangına zemin hazırlayan politikalar yapısal olarak değerlendirilmiştir. Orman yangınları, kök sebepler ekseninde koşullandıranlar ve yangının sonucu olarak müdahalede yaşanan sorunlar olarak ele alınmıştır. Yangına götüren süreç, müdahale ve sonrasında yaşananlar aktörler halinde gruplandırılmıştır.

Yönetim (Yönetimsel Sorunlar)

- Kamu yönetimi yerel ihtiyaçların organizasyonunda sorun yaşamaktadır. Büyükşehir belediyesi sınırı il sınır olmasına rağmen yerel yönetim yangın planlamalarına dahil edilmemekte, emek ve demokrasi örgütleriyle halkın katılımı sağlanmamaktadır. Orman köylülüğü meselesinin uzantısı olarak bu durum halkı bütünüyle ormandan dışlayan bir yaklaşım olarak görülebilir.
- Ülkede sıkça “liyakat sorunu” olarak dillendirilen durum aslında patronaj ile karıştırılmaktadır. Liyakat, modern devletin personel yönetimi sistemidir. İşe göre personel seçme temeline dayanan bu sistemde iş öncelikleri belirlenmeli, personelin

²⁵ Lewontin’in sağlık üzerinden geliştirdiği bu analiz çerçevesi, orman yangınlarını ortaya çıkaran süreçteki sorunlar yumağının üzerinin örtülmeden ortaya çıkarılması için önemli görülmektedir. Orman politikalarındaki sorunu tartışmadan orman yangınları, yangınların yapısal sebeplerini ortaya çıkarmadan müdahale sorunları köktenci bir biçimde çözüme kavuşturulamaz. (Lewontin, R. C., (2015), İdeoloji Olarak Biyoloji, Kolektif Kitap: İstanbul.)

seçiminde bu özellikler ne çıkmalıdır. Ancak orman işleri yangın müdahale ekibinin vasıfsız işçi statüsünde alındığı göz önüne alındığında zaten bir liyakat sistemi olmadığı görülebilir. Buradaki sorun itfaiye ve yangın söndürme işinin meslek statüsünde olmamasından kaynaklanmaktadır. Bu bağlam kamu hizmetlerinin sunumunu etkileyen devlet yapılanmasına kadar geriye gitmektedir. Aşırı merkezileşme, yerelde çözülebilecek sorunların çözülememesine de sebebiyet vermektedir.

- Risk azaltma faaliyeti olarak yangınların önlenmesindeki bu eksikliklerin idarece de temin edilmesi önemlidir. Yangın önleme yerine yangına müdahale tercihinde bulunulması afetlere yönelik idarenin genel sorunu olarak karşımızdadır.
- Yangınlar acil durum ve afet olarak değeriendirilmeli ve bu doğrultuda ilgili planlamaların yapılması için orman müdürlüklerinde sadece işi bu olan uzman istihdam edilmelidir.
- Orman Mühendisleri Odası da 2025 yangınları konusunda yaptığı basın açıklamasında sahadan elde edinilen “*Her yangına müdahale edilmez*” bilgisini teyit etmektedir²⁶. Bilimsel olarak müdahale edilmemesi gereken bir yangına müdahale edilmesi bu doğrultuda idareyi asli kusurlu kılmaktadır. Ayrıca gerçekleşen yangına yönelik kriz komitesinin kurulmadığı ya da önemli bir bileşen olan büyükşehir belediyesinin koordinasyona dahil edilmediği de belirtilmiş, yangın müdahalesi sırasında birimlerde farklı kararlar alındığı ifade edilmiştir. Yangına müdahale afet müdahalesi gereklilikleri altında yapılmalıdır. Kamuoyunun tepkisini almamak adına müdahale edilemeyecek alanlara ya da farklı müdahale biçimlerine kulak kapatılmamalıdır. Liyakat bu noktada da önemlidir. Afet olarak orman yangınlarının planlanması için bir kadro ihdas edilebilir.
- Devletin ormanı yönet(e)memesinin, orman politikalarındaki boşluğun sonucudur.
- Yangına hazırlık ve müdahale yetkisi aynı zamanda yükümlölük anlamı da taşır. Eskişehir yangını ve sonuçları açısından yetkili kurumların yükümlölükleri yerine getirmediği söylenebilir.
- Afet ve acil durum müdahalesi doğası gereği koordinasyon ve hazırlık eylemidir. Merkezileşmiş bir yaklaşım tüm afet ve acil durumlarda olduğu gibi Eskişehir orman yangınında da kendini sorun olarak göstermiştir. Yangın sonrası yapılan artık orman yangınlarından itfaiyeleri sorumlu olacağı açıklaması da bu ifrat-tefrit yaklaşımının uzantısıdır. İdari bir alan olarak ormanı kimin yöneteceği yaklaşımı yerine orman ve yangınları için ne gerekli ve bunlara nasıl, hangi işbirlikleriyle ulaşılır mantığı kurulmalıdır.
- Orman yangınlarına yönelik müdahalede kullanılan donanım eksiklikleri kamu kaynak tahsisinde sorun ya da öncelikli olarak görmemenin tezahürüdür.
- İklim değışikliği ile birlikte ortalama sıcaklıklarda artış, ani hava olayları gibi bugüne kadar görölmeyen doğa olayları yaşanmakta ve bunlar afet haline dönüşmektedir. Ancak bu noktada iklim değışikliği tüm yangınların sebebi olarak konumlandırmak büyük bir yanlış olacaktır. İklim değışikliği, bilinen bir riskteki artışa karşı alınmayan, artırılmayan önlemleri örten bir söylem haline gelmektedir. Sağlık özelinde bir hazırlık, risk azaltma çalışmasının yapıp yapılmadığı bilgisine erişilememiştir.

²⁶ <https://www.ormuh.org.tr/haberler/2025-orman-yaniginlari-ile-ilgili-basin-aciklamasi-533>, Erişim Tarihi: 21.08.2025.

- Isı artışına yönelik meteorolojinin yaptığı erken uyarı ve yanıt kavramı bağlamında değerlendirilmelidir. Hazırlıklı olma hali için kritik önemdedir. Orman yangınlarına yönelik tek erken uyarı ısı artışı olmasa gerek, sık elektrik kesintileri, bakımı yapılmayan trafolar, insan hareketliliğinin artması vb. çok sayıda erken uyarı niteliğinde olaya gerçekleşmesine karşın maalesef hemen hiçbirine yönelik yanıt niteliğinde adım atılmamaktadır. Nitekim dünya genelinde de önlemeden vazgeçen yaklaşım yeşil yeni mutabakatın genelinde olduğu gibi, erken uyarının dijitalleştirilmesi ile sermaye birikimi hedefli adımları öne çıkartmakta, öne çıkan bilişim sermayesine göz kırpmaktadır.
- Kamu hizmetlerinin sunumundaki dönüşüm, diğer bir deyişle özelleştirme uygulamalarının yüksek enflasyon ortamındaki sonuçları olarak elektrik dağıtım şirketlerinin yapması gereken yatırım ve işlerden kaçındıkları ortadadır. Bu doğrultuda devletin denetleme işlevini yerine getirmesi gerekliliği orman yangınları bağlamında kritik öneme sahiptir.

Emekçiler

- Orman yangınlarını söndürme işinin mevzuatta 1 Mayıs-30 Kasım arasına bağlayan bir sistemde olması, emekçilerin deneyim kazanması, uzmanlaşmasını engelleyen temel etmendir²⁷. Orman yangınlarına yönelik risk azaltma ve bütüncül bir yönetim yerine, sadece müdahaleye odaklı bir sistematığın olduğu, ilgili yönetmelikte eğitimlerle ilgili hiçbir düzenleme olmamasından da görülebilir. Bunun yanında yangın söndürme sorumluluğu olmasa da operatör gibi sürekli işçilerinde yangın eğitimlerini işlevsel ve uygulamalı olarak almaları gerekmektedir. Orman Genel Müdürlüğü'nde çalışan herkesin işlevsel ve her yıl yenilenen şekilde yangın eğitimlerini alması gerekmektedir.
- Kalıcı istihdamın olmaması deneyimi doğrudan etkileyen bir durumdur. Belirli süreli istihdam sadece güvencesizleşmeye yol açmamakta, aynı zamanda işin niteliklerine uygun personel yetiştirilmesi olanaklarını da ortadan kaldırmaktadır. Eskişehir orman yangınlarında sıkça vurgulanan bu deneyim meselesinin personel rejiminden kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda orman bölge müdürlüklerinin hepsinde aynı sorunun olduğu çıkarımı yapılabilir. Acil bir şekilde geçici personel, sözleşmeli personel gibi uygulamalardan vazgeçilmelidir.
- Emeklilikle ilgili güncel düzenlemeler mevcut deneyimli çalışanların bir an önce emekliye ayrılmasına da yol açmaktadır. Özellikle emeklilik gelirlerinde ciddi azalma tehdidi buna yol açmaktadır. Türkiye özelindeki yapısal bir sorun olarak enflasyon, Eskişehir orman yangınının da erken emekli olan deneyimli emekçiler şeklinde yansıdığı görülmektedir. Bu açıdan orman politikası oluşturulurken sadece idare alan olarak ormanlara değil bütün olarak ülkedeki politikalarla olan ilişkilerine de dikkat edilmelidir.
- Kamu yönetimi afete yönelik yapılanamamaktadır. Afet yapılanması ihtiyaçta kullanılmak üzere personel talep etmektedir ancak bu tasarruf dışı görülmekte, genel bir sorun olan bu durum orman işlerinde de emek gücü olarak yansımaktadır. Saha çalışmalarında işçi sendikaları orman muhafaza memurluğu kadrosunun adeta tasfiye edildiğini, sayısal olarak çok az personelin bulunduğunu belirtmişlerdir.

²⁷Orman Yangınlarıyla Mücadele Hizmetlerinde Görevli İşçi Personelin Çalışma Esasları İle İlgili Yönetmelik, <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=33880&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeligi&mevzuatTertip=5>, Erişim Tarihi: 20.08.2025

- Kamu hizmetlerinde yaygın olan yandaş sendikalar dışındaki örgütlenmelere göz açtırılmamakta, kamu hizmetlerindeki dönüşüme yönelik muhalefet baskılanmakta, ormansızlaştırmaya yol açan politikalara yönelik içerden bir muhalefetin önü kesilmektedir.
- Liyakat sisteminin kurulması itfaiyecilik ve orman yangını müdahale emekçileri için gereklidir. Her ikisinin de meslek statüsünde olmaması, meslek gerekliliklerinin belirlenmesi de engellemektedir. Bunun için hem Devlet Memurları Kanunu'nda hem de İş Kanunu'nda ilgili düzenlemelerin yapılması önemlidir.
- Yönetim birimleri arasındaki organizasyon ve koordinasyon sorununa ek olarak devletin tasarruf, küçülme gibi gerekçelerle kamu hizmetini yeterli nitelikte sağlayamamasının sonucudur.
- AFAD afetlere müdahale ve sonrasındaki çalışmalar için sıkı bir akreditasyon sistemi kurmuştur. Akredite olmayan kimseyi sahaya sokmamaktadır. STK gönüllülerinin sahaya tam olarak nasıl ve neye müdahale etmek için kim tarafından çağrıldıkları veya kendi kendilerine nasıl sahaya geldikleri gibi bilgiler çok önemlidir. Afetlere müdahaledeki koordinasyon sorunun sonucu olarak bu kaza yaşanmış olabilir. Konuyla ilgili kamuoyu acilen bilgilendirilmelidir.
- İşçi sağlığıyla ilgili mevzuattaki gerekliliklerin kağıt üzerinde yapıldığı, özel sektöre yaptırılan bu işlemlerde mevzuat hükümleri yerine gelmesi, üzerinden sorumluluk atma gibi saiklerle yapıldığı hemen her sektörde sıkça belirtilen bir konudur. Eskişehir orman yangınları sonrası işçi sendikaları tarafından tekrar dile getirilen bu durum, işçi sağlığı konusunda denetleme işlevine sahip devletin kendisinin işveren olduğu konularda, tıpkı piyasadaki herhangi bir firma gibi, işçi sağlığı gerekliliklerini önemsemeyebileceğini göstermektedir. Özellikle yangına müdahale gibi çok yüksek riski bulunan bir işte işçi sağlığı önlemlerinin ve gerekliliklerinin kağıt üstünde kalması en önemli sorunlardan birisidir.
- İşçi sağlığında önlem sistematığı öncelikle tehlikeli olan durumların tehlikesiz hale getirilmesi (ormanların yangına yol açmayacak şekilde korunması ve geliştirilmesi), mühendislik önlemleri (ormanları korumaya yönelik gerekli donanımın sağlanması, yine yangına müdahale araç gereçlerinin nicelik ve nitelik olarak yeterli hale getirilmesi) ve idari önlemler (orman emekçilerinin istihdam ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi, işe uygun eğitim verilmesi, işe uygun işçi sağlığı ve güvenliği eğitimi verilmesi, işe giriş ve periyodik muayenelerin yapılması, risk değerlendirmelerin yapılması vb.) ve bunları nicelik ve nitelik açısından KKD'nin sağlanması izlenmesi öngörülür. Bu hizmetlerin yerine getirilmesinden de doğrudan işverenin, yani devletin sorumlu olduğu not edilmelidir. Yine orman yangınına müdahale eden emekçilerin sağlık açısından izlenmesine yönelik bir çalışma yürütülmesi kritik önemdedir. Yangına bağlı toksik maddelere maruz kalma ciddi sağlık sorunlarına yol açabilir.
- Afet ve acil durum müdahalenin ilk koşulu müdahale ekibinin müdahaleye muhtaç duruma düşmemesidir. Bu sebeple ekiplerin sağlığının korunması için KKD hayati önemdedir. Hem KKD'nin uygunluğu, hem temini hem de kullanımı yetkili idarece sorumludur. Saha çalışmalarında yangına müdahale eden ekiplerde KKD'nin bir şekilde olmadığı bilgisi alınmıştır. Bu durum hiçbir koşul kabul etmeden, hem işveren hem de koordinasyon yetkilisi olan idarenin sorumluluğundadır²⁸.

²⁸ Yangınlarda işçi sağlığının önemi için bkz: Gürsoy, U. ade. S:32.

- Sağlık emekçilerinin doğrudan yangına müdahale etmedikleri, bu sebeple de güvenli alanda bekledikleri ve yangına yönelik KKD'nin olmadığı bilgisi saha çalışmalarında verilmiş olsa da afet, acil durum operasyonları için kabul edilebilir durum değildir. Değişebilen doğa olaylarına yönelik saha operasyonuna katılan her ekibin, durduğu yer fark etmeksizin uygun KKD'sinin olması şarttır.
- İş kazası ve nihayetindeki işçi cinayetleri ne yazık ki bazen işin doğası gereği kabul edilebilmektedir. Ancak insan hayatına mal olabilecek herhangi bir iş bulunmamaktadır. Bu gerçeklikten hareketle, işi yangın söndürme olan kişilerin dumandan etkilenme, yanık, düşme vb. bağlı yaralanma gibi iş kazalarına maruz kalmaları çok olası iken, sahada herhangi bir iş kazası bildirimine ulaşılabilmesi de ayrı bir ihmâl veya kastın sonucu olarak kaydedilebilir.

Toplum

- Orman köylülüğünün bitirilmesi beyanlarıyla yansıyan bu durum yangınları da koşullandıran ana etmenlerdendir. Ekosistem olarak insan yaşam alanlarıyla organik bağlantısı kesildiği andan itibaren orman idareleri merkezleşmiş yönetime konu olmaktadır. Bu açıdan yerelin geçimlik ekonomisi değiştiği gibi, yönetim birimi olan orman içinde sorunlar baş göstermeye başlamaktadır. Hem doğrudan orman ürünlerinin kullanımına dayalı seyreltme, zemin temizliği gibi işlerin yapılması hem de hayvancılık faaliyetleriyle birlikte vahşi alan ile insan yerleşimi arasında bir geçiş bölgesinin oluşması orman köylüleri tarafından sağlanırken, bu durum artık sadece yetkili idari birime kalmış görülmektedir.
- Bu durum insan kaynaklı sorunların daha sık yaşanmasına yol açmıştır. Özellikle madencilik amaçlı ormanların yok edilmesi, aynı zamanda orman içindeki araç hareketliliği, elektrik kullanımı vb. artırmış, yangın riskini de kaynaklık etmiştir.
- Tıpkı COVID-19 sürecindeki gibi özveri, kahramanlık, cesaret gibi kavramlar yangına müdahale süreci kamuoyuyla paylaşıldığından yönetim ve toplum arasındaki mesafe görünmez kılınmaktadır. Önceki mevzuatlarda doğrudan yangına müdahalede sorumlu tutulan buna göre hazırlık yapılması beklenen yerel halkın tüm süreçlerin dışında tutulması, bireysel olarak ne yapıyorsa onun da koordine edilememesi önemli bir sorundur.

6. SONUÇ

Genel olarak toparlarsak Eskişehir orman yangının nedeni olarak tanımlanan hazırlıksızlıklar, eksiklikler, ihmaller asıl (kök) neden olan mülkiyet ilişkileri, sermaye birikim stratejileri kısaca kapitalist üretim tarzının koşullandırdığı orman politikasına bağlı etmenler haline gelmektedir. Yaşanan müdahale sorunları, ekipman eksikliği ve sorunları, kaybedilen orman alanı, işçi cinayetleriyle kaybettiklerimiz tüm bu sürecin sonucudur. Böylece orman yangınları konusunda semptomları yani gösterge haline gelmiş sonuçları iyileştirme, etmenleri düzeltmek ve nedenleri ortadan kaldırmak şeklinde görevler artmaktadır. Yangına müdahale eden emekçilerin sağlığını korumak, KKD'nin temin edilmesini sağlamak, yangınlara ve yangınlardaki can kayıplarına yol açtığı düşünülen orman yönetimindeki aksaklık ile ihmalleri ortaya koymak ve ormanları arazi olarak metalaştıran

yapıyla mücadele etmek Eskişehir yangınları sonrası toplumsal sağlık açısından önümüze çıkan sorumluluklardır.

Nasıl ki depremler için bina güvenliğınden başlayan ve toplu ulaşımından altyapıya, konut rejiminden istihdama varan bir şekilde kentleşme politikalarının değişimini zorunlu tutan önlemler alınması gerekiyorsa; orman yangınları için de yangın söndürme işçilerinin mesleki statüsünden 2B arazileri ve orman köylülüğüne, oradan da doğanın metalaşmasına-ormansızlaşmaya varan geniş politika değişiklikleri gerekmektedir. Ancak sadece bu değişiklikler için yürütülecek mücadeleye paralel olarak, daha görünür olan uygulama sorunlarına da yönelinmesi önlemler içinde acil önlemler alınması gerekmektedir.

7. ÖNERİLER

Eskişehir orman yangınları saha incelemesinden elde edilen bulgular merkezinde ve afet risk azaltma döngüsünde yer alan afet öncesi dönemdeki risk azaltma ve hazırlık başlıklarında orman yangınlarının afete dönmemesi için önerilerimiz şu şekilde sıralayabiliriz:

Risk Azaltma (Politika)

- Ormanların alelade bir idari alan olarak yönetilmesi yerine toplumsal bir varlık olarak konumlandırılması önemlidir. Bu doğrultuda orman yönetiminde revizyona gidilmelidir. 2B arazilerin statüsü ve durumuyla ilgili koruma eksenli yasal değişiklik yapılmamıştır. Değişiklik için sürece demokratik kitle örgütleri, emek-meslek örgütleri, yerel yönetimler, yetkili birimler ve halkın nitelikli bir biçimde dahil edilmesi geniş tabanlı ve kapsayıcı bir değişiklik için ön şarttır. Orman köyleri ve köylülüğü Türkiye'deki kentleşme politikalarıyla zarar görmekte, bitme noktasına gelmektedir. Orman köylerinin devam edebilmesi ve ormanlarla köylülerin organik bağlarının devam etmesi için yasal düzenlemeler ve teşvik mekanizmaları kurulmalıdır.
- Orman yangınlarına orman politikası altında bakılmalı, bütünün parçası olarak değerlendirilmelidir. Orman yangınlarına müdahale eksenli değil, risk azaltma eksenli yaklaşılmalıdır. Müdahale aşaması da bu politikanın bir uzantısı olarak planlanmalıdır. Kurumlar arası işbirliği, personel rejimi, müdahale ekipmanları, gönüllü yönetimi sadece yangın çıktığı zaman değil sürekli bir yönetim sürecinin parçası olmalıdır.
- Orman yangınlarıyla ilgili teknik bilgi toplumsallaştırılmalıdır. Müdahale biçimleri, müdahale edilmemesi gereken yangınlar gibi konularla ilgili bilimsel çalışmalar yapılmalı ve bunların toplumda karşılık bulmaları sağlanmalıdır. Müdahale edilmemesi gereken durumlarda karşı kamuoyu oluşmasını diye yapılan, popülist uygulamalardan vazgeçilmelidir.
- Hastaneler başta olmak üzere orman yangınlarına yönelik sağlık kurumlarının planlamasının yapılması gerekmektedir. Yangından etkilenen emekçilere ilk müdahalenin aile sağlığı merkezinde yapılmış olması bu ihtiyacı ortaya koymaktadır.
- İklim değişikliği ve ısı artışı bir sebep olarak sunulmaktadır. Ancak bu yangınları koşullandırsa da sebep değildir. Bilinen bir duruma karşı önlem alınmaması ancak

ihmalidir. İklim değişikliği ve orman yangınları ilişkisinde önlemlerin artırılması konusunda bilgi üretilmeli ve bu bilgi toplumsallaşması sağlanmalıdır.

- Özellikle elektrik nakil hatları ve orman yangınları konusunda Elektrik Mühendisleri Odası gibi kurumlarla ortak çalışmalar yürütülmelidir. Bu doğrultuda ilgili firmaların ve bunların denetlenmesiyle ilgili hukuki süreçler başlatılmalıdır.

Hazır Olma (Uygulama/Yönetim)

- Orman politikası ve orman yangınları konusunda kamu kurumları arası koordinasyon eksikliği giderilmelidir. Merkezi idarenin yetki alanı olarak değerlendirdiği ormanların ortak bir varlık olduğu gerçeği öne çıkarılmalıdır. Bu doğrultuda yerel yönetimlerin, Orman Genel Müdürlüğü'nün, AFAD'ın yetki ve sorumlulukları düzenlenmelidir. Yangın müdahalesinde işlevi öne çıkaran bir sistem kurulmalıdır. AFAD'ın yangınlardaki görev, sorumluluk ve yetkileri netleştirilmeli, bu bilgi kamuoyuyla paylaşılmalıdır.
- Liyakat sistemi yangın söndürme işi için kurulmalıdır. İtfaiyecilik işlerinin hem kentsel alanlar için hem de orman gibi alanlar için meslek statüsünde olması için yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Yangına müdahale işinin standartları ve prosedürleri belirlenmelidir.
- “Orman Yangınlarıyla Mücadele Hizmetlerinde Görevli İşçi Personelin Çalışma Esasları İle İlgili Yönetmelik” ivedilikle revize edilmelidir. Mevsimlik işçi istihdamı uygulamasından vazgeçilmelidir. Yangın söndürme işi afet ve acil durum müdahale işi olarak uzun dönemli düşünülmelidir.
- Orman işleri personeliyle ilgili ihtiyaca yönelik ve bölge temelli ve yerelin katılımının sağlanacağı rasyonel bir çalışma yürütülmelidir. Yetersiz kadro, geçici personel gibi uygulamalardan vazgeçilmelidir. Orman muhafaza memuru sayıları artırılmalıdır.
- Orman bölge müdürlüklerinde yangınlara yönelik bir yönetim uzmanı istihdam edilmelidir. Koordinasyon, müdahale ve planlama aşamaları belirlenerek bu sistematiki yönetecek uygun niteliklerde personel istihdam edilmelidir.
- Orman yangınlarına müdahale stratejisi risk azaltma yaklaşımıyla belirlenmeli, yerel yönetimler ve halkın stratejideki rolleri iyi tanımlanmalıdır. Sadece müdahaleye odaklanmak yerine, risklerin toplumsal olarak azaltılması öncelikli konu olmalıdır. Ayrıca yerel imkanlar ve kabiliyet üzerinden yapılması gereken bu planlamaların diğer bölgelerle birlikte müdahale imkanları, destek konularıyla entegrasyonun yapılması gereklidir.
- Orman personel sistemi değiştirilmelidir. Sözleşmeli, geçici personel uygulamalarından vazgeçilmeli, ormanların yönetilmesi için gerekli niteliklerde ve sayıda istihdam yapılmalıdır.
- Yangına müdahale için işçilerin sürekli bölgeler arasında görevlendirildiği belirtilmiştir. Kural haline geldiği anlaşılan bu görevlendirmeler içinde belirli bir planlamanın hazırlanması buna paralel görevlendirmeler yerine yeteri kadar personelin istihdam edilmesi gerekmektedir.
- Orman işlerindeki işçi sağlığına yönelik sorumluluk ve uygulamaların kağıt üzerinde olmaması için gerekli denetlemelerin yapılması gerekmektedir. Bu konuda işçi sendikalarıyla birlikte çalışmaların yürütülmesi elzemdir.

- KKD temini ve kullanımı konusunda orman işleri müdürlüklerinin denetlenmesi gerekmektedir. Afet ve acil durum müdahale işi olan yangın söndürmede uygun KKD kullanımı ölüm ve yaralanma risklerini düşürmektedir.
- Sağlık emekçileri acil durum ve afetlerde doğrudan sorumlu olmasa da (Ulusal Medikal Kurtarma Ekibi hariç) hemen her olayda hasta güvenliği ve nakli için sahada bulunmaktadır. Bu doğrultuda sahaya giden sağlık emekçilerinin temel düzeyde yangın eğitimine sahip olmaları ve uygun KKD'yi kullanmaları için çalışma yürütülmelidir.
- Yangın söndürme işçisi için dumandan etkilenme, yanık vb. bir iş kazasıdır. Ancak saha çalışmalarında yangına dayalı iş kazası bildirimine erişilememiştir. Bu konuda gerekli hukuki ve idari süreçlerin başlatılmalı ve sendikaların bilgilendirme çalışmaları yürütmeleri önemlidir.
- Yangınla ilgili bilgilendirme, söndürme ekiplerinin güvenliği, birçok müdahale bileşeni iletişime dayalıdır. Ancak orman içlerinde telefon kullanımı zaten mümkün değildir. İnsan yaşamayan bölgelerde baz istasyonları bulunmamaktadır. Bu durum yangın müdahaleleri için hem yangına müdahale işi olarak hem de can güvenliği açısından büyük bir sorun yaratmaktadır. Bu doğrultuda yangın müdahale ekipmanları içerisinde uydu telefonları, telsizler en önemlisi de mobil baz istasyonları eklenmelidir. Ormana müdahale ekipleri, AFAD, gönüllüler, halk gibi birçok kişinin müdahale sırasında ormanda olması uydu telefonu ve telsiz gibi iletişim araçlarının işlevini düşürecektir. Bunun yerine her orman bölge müdürlüğü için gerekli kadar mobil baz istasyonu temini kritik önemde görülmektedir.

Kaynakça

- Eron, Z. (2025), Orman Yangınları ve Mücadele Yöntemleri, https://www.ogm.gov.tr/icanadolu/yayinlarimiz-sitesi/Yayinlarimiz/El%20Kitaplar%C4%B1/El%20Kitab%C4%B1_4_Orman%20Yang%C4%B1nlar%C4%B1%20ve%20M%C3%BCcadele%20Y%C3%B6ntemi%20Muhtelif_Yayınlar_Serisi-56.pdf, Erişim Tarihi: 20.08.2025.
- Atmış, E, (2021), Türkiye’de Ormansızlaşmanın Boyutları, https://www.emo.org.tr/ekler/fad231b6d81e033_ek.pdf?dergi=1268, Erişim Tarihi: 03.09.2025.
- Atmış, E. (2020), “Orman Köyleriyle Orman Mahalleleri Arasındaki Sosyo-Ekonomik Farklılaşmanın Yarattığı Fırsatlar”, Bartın Orman Fakültesi Dergisi, S: 22, C: 3, Ss.1004-1013.
- Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, Ülkemiz Genelinde Meydana Gelen Orman Yangınlarına İlişkin Son Durum Hakkında Bilgilendirme, <https://www.iletisim.gov.tr/turkce/haberler/detay/ulkemiz-genelinde-meydana-gelen-orman-yagınlarına-iliskin-son-durum-hakkında-bilgilendirme>, Erişim Tarihi: 05.09.2025)
- Çağlar, Y.(2012), 2Bçileştirebildiklerimizden misiniz?, TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Yayınları: Ankara, s.19

- Çağlar, Y.(2012), 2Bcileştirebildiklerimizden misiniz?, TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Yayınları: Ankara.
- Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (2025), 6 Soruda 2b süreci, <https://csb.gov.tr/6-soruda-2b-sureci-bakanlik-faaliyetleri-41661>, Erişim Tarihi: 04.09.2025.
- EFI, (2023), Key Recommendations on Wildfire prevention in the Mediterranean, <https://efi.int/sites/default/files/files/publication-bank/2023/Recommendations%20on%20Wildfire%20Prevention%20in%20Mediterranean%202023.pdf>, Erişim Tarihi: 22.08.2025, s.20.
- Eskişehir İli Orman Yangınları İle Mücadele Komisyonu Kararı, <https://www.ogm.gov.tr/eskisehirobm/duyurular-sitesi/Documents/eskisehir-ili-orman-yanginlari-ile-mucadele-komisyonu-karari-2025/Ekler.pdf>, Erişim Tarihi: 14.08.2025
- FAO, (2021), Global Forest Resources Assessment 2020, <https://fra-data.fao.org/assessments/fra/2020/TUR/home/overview>, Erişim Tarihi: 03.09.2025.
- Forest Defination (2025), https://efi.int/sites/default/files/files/publication-bank/2018/tr_88_annex1.pdf, Erişim Tarihi: 13.08.2025
- Foster J. B., (2012), Marksist Ekoloji, Kalkedon Yayınları: İstanbul, s:164.
- Gürsoy, U. (2023), Orman Yangınlarından Korunma Rehberi Ve Yangına Dayanıklı Bitkiler Atlası, Türk Tabipleri Birliği Yayınları: Ankara (E-Kitap),
<https://sozluk.gov.tr/i>, Erişim Tarihi: 13.08.2025
- İzmir'deki yangınlar elektrik hatlarından mı kaynaklandı?, <https://www.bbc.com/turkce/articles/c3r9vvylgdqo>, Erişim Tarihi: 04.09.2025.
- Lewontin, R. C., (2015), İdeoloji Olarak Biyoloji, Kolektif Kitap: İstanbul.
- Lund, H.G., Kayacan, B. (2014), “Orman Nedir? Tanımlar Farklı Sonuçlar Doğurur Türkiye Örneği”, Avrasya Terim Dergisi, S:2, C:1, Ss: 9-16. (S.10)
- Madencilğe alan açan yasa, TBMM’de adım adım geçiyor, <https://bianet.org/haber/madencilige-alan-acan-yasa-tbmmde-adim-adim-geciyor-309549>, Erişim Tarihi: 05.09.2025
- Marx, K. ve Engels, F. (1975), Collected Works, International Publishers: New York, s:224-263.
- OGM, Orman Varlığımız, <https://www.ogm.gov.tr/tr/ormanlarimiz/Turkiye-Orman-Varligi>, Erişim Tarihi: 03.09.2025.
- Orman Müh. Odası, 2025 Orman Yangınları İle İlgili Basın Açıklaması, <https://www.ormuh.org.tr/haberler/2025-orman-yanginlari-ile-ilgili-basin-aciklamasi-533>, Erişim Tarihi: 21.08.2025.
- Orman Yangınlarının Önlenmesi Ve Söndürülmesinde Görevlilerin Görecekları İşler Hakkında Yönetmelik, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/3.5.712520.pdf>, Erişim Tarihi: 20.08.2025.
- Orman Yangınlarıyla Mücadele Hizmetlerinde Görevli İşçi Personelin Çalışma Esasları İle İlgili Yönetmelik,

<https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=33880&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeligi&mevzuatTertip=5>, Erişim Tarihi: 20.08.2025

- Ormancılar Derneği,(2025), Orman Yangın İstatistikleri 1937-2024, (<https://www.ormancilardernegi.org/Yangin>, Erişim Tarihi: 04.09.2025.
- Özgür, B. (2025), Bu ateřin sorumlusu fatura soyguncusu ‘elektrik çetesi’, <https://halktv.com.tr/makale/bu-atesin-sorumlusu-fatura-soyguncusu-elektrik-cetesi-952250>, Erişim Tarihi: 04.09.2025.
- Reddington, C. L., vd. (2025), Tropical Deforestation is Associated With Considerable Heat-Related Mortality, “Nature Climate Change”, S:15, Ss. 989-996.
- TBMM, (2025), ...Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3159)... https://cdn.tbmm.gov.tr/KKBSPublicFile/D28/Y3/T2/DosyaKomisyonRaporunuVerdi/01166932-08c9-4414-9133-ddc70467ecea.pdf?TSPD_101_Ro=08ffcef486ab2000eb6d7b629174852c06a0c6309e9c651759a89277f1d8bdaccc666464c867a7a508890eae00143000053b071e45da3ad939054c1485ba9dca4e1554427db87fecodcf204b48b2b42441bcf128ce4270a54ae0dbffafe3bde, Erişim Tarihi: 04.09.2025.
- TTB, (2025), Şubat 2023 Depremleri 30. Ay Değerlendirme Raporu, https://www.ttb.org.tr/userfiles/files/ttb_ses_subat2023depremleri_30ayraporu.pdf, Ss:16
- UNDRR(2025), Defination: Wildfire, <https://www.undrr.org/understanding-disaster-risk/terminology/hips/en0205>, Erişim Traihi: 20.08.2025.
- Tarım Orman-İř (2025), Orman Yangınlarıyla Mücadele Raporu, <https://www.tarimorman-is.org/dosyalar/files/tarimormanissendikasi%28ormanyanginlariylemucadeleraporu2025%29.pdf>, Erişim Tarihi: 15.09.2025.